

ne Partije

Moj ata, socialistični kulak

sezona 2004 / 2005

 Slovensko ljudsko gledališče Celje

 Slovensko ljudsko gledališče Celje

Slovensko ljudsko gledališče Celje
Gledališki trg 5
3000 Celje

Borut Alujevič, upravnik
Tina Kosi, umetniški vodja
Tatjana Doma, dramaturginja
Miran Pilko, tehnični vodja

Jerneja Volfand, vodja programa in propagande
Tel. +386 (0)3 426 42 14, telefaks +386 (0)3 426 42 20
Urška Zimšek, blagajničarka
Tel. +386 (0)3 426 42 08
(Blagajna je odprta vsak delavnik od 9.00 do 11.00 in uro pred predstavo.)

Tajništvo
Tel. +386 (0)3 426 42 02, telefaks +386 (0)3 426 42 20
Centrala +386 (0)3 426 42 00
E-naslov: tajnistvo@slg-ce.si
Spletna stran: <http://www2.arnes.si/slg-ce/>

Ustanovitelj SLG Celje je Mestna občina Celje.

Program gledališča finančno omogoča Ministrstvo za kulturo.

SVET SLG CELJE: Slavko Deržek, Ana Kolar, Mariana Kolenko, Martin Korže, Aleksa Gajšek Kranjc, Miran Pilko, Bojan Umek, Zvone Utroša, Jagoda Tovirac (predsednica)

ČLANI STROKOVNEGA SVETA SLG CELJE: Polde Bibič, David Čeh, Franci Križaj, Anica Kumer (predsednica), Bojan Umek

Tone Partljič

Moj ata, socialistični kulak

Bridka komedija o agrarnem

Režiser

Dramaturg

Scenograf

Kostumografka

Asistentka kostumografke

Avtor glasbe

Lektor

Michal Babiak

Nebojša Pop Tasić

Jaroslav Valek

Meta Sever

Mateja Lupše Svete

Branko Rožman

Simon Šerbinek

Jagoda, Renato Jenček, Tina Gorenjak

Igralci

Ata, Joža Malek	Renato Jenček
Mama, Mimika Malek	Jagoda
Olga, hči	Tina Gorenjak
Tinček, sin »pesnik«	Aljoša Koltak
Vanč	Bojan Umek
Župnik	Miro Podjed
Farovška Roza	Nada Božič k. g.
Medved, kmet	Zvone Agrež
Učiteljica	Manca Ogorevc
Edo, miličnik	Igor Žužek
Tovariš z okraja	David Čeh
Predsednik KLO	Stane Potisk
Posneta glasova	
Politik	Borut Alujevič
Napovedovalec	Miha Alujevič

Premiera 24. septembra 2004

Izvajalci glasbe

Aleksej Ermakov - balalajka
Gregor Kovačič - bas klarinet, klarinet
Borut Pahič - rog
Andrej Žgank - rog
Branko Rožman - harmonika, ostalo
Glasbo je posnel tonski mojster Danilo Ženko.

Vodja predstave **Zvezdana Štraki - Kroflič** Šepetalka **Breda Dekleva** Tonski mojster **Uroš Zimšek**
Lučni mojster **Dušan Žnidar** Rekviziter **Emil Panič** Dežurni tehnike **Vojko Koštomaj**
Šivilje **Zdenka Anderlič, Janja Sivka, Dragica Gorišek, Marija Žibert** Frizerki **Maja Zavec, Marjana Sumrak**
Odrski mojster **Radovan Les** Garderoberki **Melita Trojar, Mojca Panič** Tehnični vodja **Miran Pilko**
Umetniški vodja **Tina Kosi**

»Moramo biti bedaki, potem pa nas pustijo pri miru ...«

Tekst Moj ata, socialistični kulak je Tone Partljič označil kot bridko komedijo in smeh, ki ga povzročajo različne situacije, je dejansko bridek. Zanimivo se mi zdi dejstvo, da v Partljičevih likih ne moremo prepoznati pristne človeške zlobe, hudobije, pokvarjenosti. Pravzaprav je tudi tisto, kar se nam zazdi zlobno in hudobno, istočasno smešno in ganljivo. Partljič ne obsoja ljudi, jih le slika v določeni (družbeni) situaciji, stiski, zmedenosti...

To je zgodba o usodi malega človeka, pri čemer zlo ne izhaja iz ljudi, temveč prihaja nekje od zgoraj (z vrha družbene lestvice) ali pa od daleč (odmev iz državnih centrov). Njihove reakcije so pogojene z duhom in s prisilo zgodovinskega časa, v katerem živijo.

To je čas revolucije, ko se ustvarjajo nove družbene vrednote, ki so le navidez humane in človeške, kajti v času velikih sprememb »vrednote« postanejo bolj pomembne od ljudi in spet, paradoksalno, če se jim človek ne prilagodi, te postanejo življenjsko nevarne. To je čas ustvarjanja in malikovanja besed in kratic (komunizem, socializem, agrarna reforma, aktiv, KLO, FLRJ, SSSR, AFŽ...), kjer so te besede agresivne, ker silijo ljudi na določen način mišljenja.

Čas revolucije je tudi čas obrata v dojemaju sveta. Svet nikoli ni takšen, kot je, ampak vedno obstaja nekakšna družbena prisila v percepciji sveta. Zato je človekova slika sveta ponavadi takšna, kakršna mora biti.

V primeru Jožeta Maleka, ki pride iz vojne, se pravi iz porušenega sveta v svojo vas, se (ideološki) svet spreminja že v prostoru njegove družine. On sam je spremenjen, ker prihaja iz Rusije poln idealov, besed in glasbe, ki melodramatično zvenijo v njegovi glavi. Istočasno v sebi nosi sliko starega sveta, preteklega časa in navad. Dejansko pa ne prvi ne drugi čas in prostor nista njegova last. On se jima le prilagaja. Vse njegove zmote in zanosi so le prilagajanje in poskus preživetja. Ko je bil nasilno

Tina Gorenjak, Aljoša Koltak

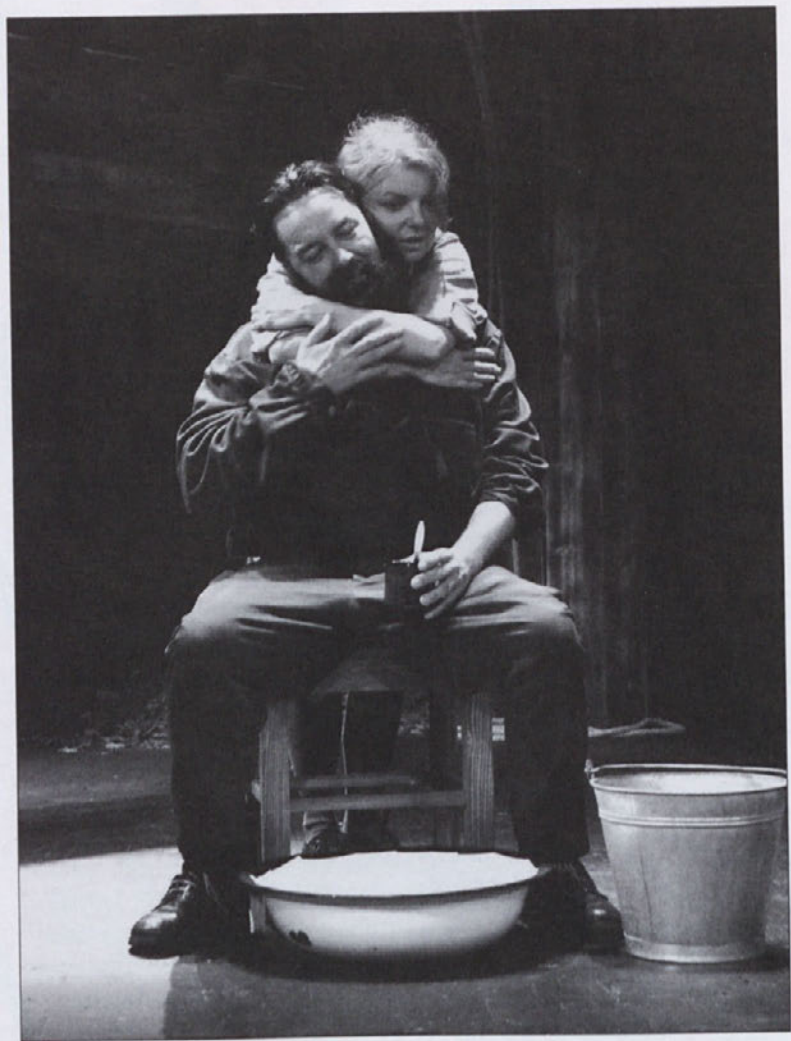
mobiliziran v nemško vojsko, mu nek nemški župnik podari podobico device Marije, na kateri je napisano: »Kdor bo to nosil, bo ostal živ.« In devica Marija mu res pomaga, da preživi hudo klanje. Dejstvo, da je Slovan, Slovenec, Jugoslovan, torej pripadnik naroda, v katerem se rojeva komunizem, mu pomaga preživeti rusko ujetništvo. Še več, postane borec Rdeče armade. Tudi to dejstvo in potrdilo iz bratske armade mu pomaga ob vrnitvi domov. Dobi službo, pa še košček zemlje, ko nova oblast začne z agrarno reformo. Ampak, Joža Malek se znajde v precepu med prihodnostjo in preteklostjo. Pretekle vrednote se naenkrat pokažejo v drugačni luči. Domači župnik mu grozi z Bogom, hudičem, peklom in točo. Župnikov jezik, ki je v preteklosti bil samoumeven in normalen, se spremeni v izrazit ideološki jezik in izsiljevanje. Bogati kmet Medved, ki bi v preteklosti veljal za dobrotnika, ker je dal delo, hrano in stanovanje njegovi družini, se zdaj pokaže kot izkoriščevalec. Zato Joža Malek začne verjeti v prihodnost. V imenu prihodnosti celo svoji hčerki spremeni ime - Olga postane Volga. Ampak tudi prihodnost prinaša le groznje in strah, kot je to Partljič

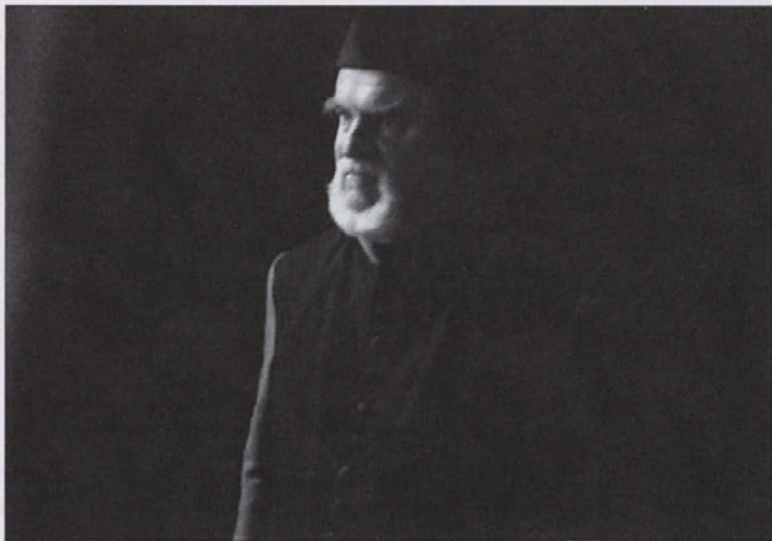
lepo razložil z besedami Vanča, gorečega aktivista: »Zdaj, ko je svoboda, moramo biti previdni...« Tudi svetla prihodnost se začne temniti, ker se njeno obzorje začenja polniti z nevarnimi oblaki. Nekdanji bratje, Rusi, naenkrat niso več bratje, temveč največji sovražniki. Borec Rdeče armade, simbola svobode in novega sveta, se v očeh oblasti iz čaščenega prelevi v sumljivega državljana. Majhni in nedolžni prekrški postanejo kapitalni. Svoboda postane zapor v vsakem smislu, predvsem pa v mentalnem. Nekdanji prijatelji postanejo sovražniki. Slika sveta se nenadoma spremeni in vse se še enkrat preobrne na glavo. Zato je popolnoma normalno, da Joža Malek iz sebe mora narediti bedaka, kot sam pravi, da bi ostal normalen. Zato, da bi preživel. To je v bistvu ta zdrava kmečka pamet (logika), ki jo Partljič tako rad poudarja tudi v drugih svojih tekstih, ki Maleku narekuje, da se dela norega, če hoče ohraniti zdrav razum. To je istočasno komična, a obenem tragična plat sveta, ki se nam tudi danes kot življenjski in družbeni prostor kaže v skrajnem paradoksu. Ko neumnost postane kolektivna in nasilna, mora umen človek narediti distanco od lastne pameti, če hoče preživeti.

Po drugi strani je Jožekova žena, Mimika, previdna v odnosu do spreminjajočih se časov. Ona je bolj pasivna in dvomi o prihodnosti ter ohranja vrednote preteklosti. V vojni ni delala razlike med lačnimi in žejnimi Nemci ali partizani. Njen čas je vedno sedanjost. V bistvu je skorajda stereotip slovenske matere, ki naj bi bila požrtvovalna, stabilna, praktična, zvesta, ženska, ki ne podlega ideološkim preizkušnjam in obljubam. Sprejme tisto, kar se ji ponuja, in se odreče tistemu, kar se ji jemlje. Njena logika vedno funkcionira v korist družine. Ko Joža neodločen obstane med lastno preteklostjo in obljubami prihodnosti, Mimika preizkuša sedanjost in gre namesto njega vzeti zemljo, ki jo ponuja nova oblast. Ko jim ta ista oblast odvzame zemljo, Mimika to prenese stojično. Kot da bi jo ideološki viharji zgodovine še bolj utrjevali. Lahko bi celo rekli, da Mimika ne čuti prihodnosti skozi sebe, ampak skozi prihodnje rodove. Njen vnuk se ne bo spominjal in »...nič ne bo vedel ne o agrarnem, ne o Stalinu, še o vojski nič ne bo vedel...«, pravi Mimika Malek.

Značilno za vsako revolucijo je tudi to, da se začne spreminjati jezik. Z novimi besedami prihaja nova sintaksa ali skladnja, z novo sintakso pa se ustvarja želeni način mišljenja. Tako v primeru Malekove hčerke Olge vidimo najbolj drastično urjenje v ideološkem jeziku. Še hujše, ta novi jezik se govori tudi v ljubezenskem odnosu. Ideološke fraze postanejo ljubezenske izjave. Parole postanejo erotično kričanje. Olgina ljubezen, Edo, ni le predsednik mladinskega aktiva, temveč je še miličnik,

Renato Jenček, Jagoda

Miro Podjed

represivni organ, ki istočasno skrbi za red in mir, ter za pravilnost mišljenja in govora. Miličnik Edo Olgi razloži, da zdaj ni čas za čustva, ker so čustva skorajda prepovedana. Zato je jezik njune ljubezni jezik ideologije, emocije so šifrirane in izražajo se skozi naučene fraze in parole. Bralec bi si ju zlahka zamislil v spolnem odnosu, med katerim namesto »ljubim te«, drug drugemu govorita »smrt koloradskemu hrošču«, »živel tovariš Stalin, živel tovariš Tito«. Zato takrat, ko Joža Malek postane ideološko oporečen, tudi miličnik Edo zavrže Olgo, ker svojih čustev ne loči od ideoloških fraz. Kajti za njega mora biti prava ljubezen v skladu z ideologijo.

Le najmlajši otrok Malekovih, sin Tinček, ohrani nekakšno distanco do prisilno ideologiziranega vsakdana. Njegova distanca ni hotena, temveč temelji na njegovi nedolžnosti, igrivosti in nerazumevanju. Tinčkova vprašanja o življenju so iskrena in direktna. In prav zaradi tega, ker kot otrok ne more popolnoma razumeti dogajanj okoli sebe, od njega slišimo igrivo kritiko nasilne družbe. Ker je v njem »pesnik«, so njegove preproste rime čist in jasen jezik, jezik, ki ni indoktriniran z ideologijo, temveč

Renato Jenček, Zvone Agrež

jo razkrinkava. To je »demoniranje« vsiljenega jezika, ki ga odrasli sprejemajo in se učijo novih besed, kot da bi se učili tujega jezika. Zato je Tinčkov nedolžen posmeh še bolj piker in zbadljiv, ker se posmehuje svetu, katerega se odrasli bojijo. Odrasli okrog Tinčka tudi igrajo in se pogosto delajo, da so nekaj ali nekdo drug. Tako Joža Malek na zaslišanju igra bedaka, ampak to je že stvar življenjske nuje. Tinčkovo igranje z besedami je komično, Jožekovo pa se že zadira v domeno tragičnega.

Treba je poudariti tudi to, da sta dva glavna lika in gibali človeških usod v tem času, tovariš Stalin in tovariš Tito, odsotna. Ne pojavljata se v tej zgodbi. Ampak, prav ta njuna odsotnost je neznosna in ves čas prevladuje občutek, da bi se lahko v vsakem trenutku nekdo od njiju pojavil na odru, tako kot so se pojavljali kralji v španski baročni drami. To je paradoks tistega časa, da je ta odsotnost v bistvu pomenila nenehno, tiransko, demonično in zastrašujočo prisotnost.

Zgodovinski čas, v katerem se dogaja komedija Moj ata, socialistični kulak, je že zdavnaj za nami. Tako kot je rekla Mimika Malek, današnji otroci ne vedo veliko o

Igor Žužek

agrarni reformi, Stalinu, Titu in Informbiroju. Kot da bi hotela povedati, da je edini resnični občutek zgodovine vedno intimen in osebni.

Zdi se mi, da razlog za igranje Partljičeve komedije danes ni samo v tem nostalgичnem vpogledu v pretekli čas, ki se od nas oddaljuje in vedno bolj postaja del kolektivne in vedno manj osebne zgodovine. V Sloveniji se je pred kratkim zgodila še ena revolucija, ki nas je dokončno odtrgala od ostankov prejšnje revolucije. Tudi ta, nova revolucija, je prinesla nov jezik, nove besede, nove ideološke pomene in novo družbeno prisilo. Tudi v tej revoluciji so trpeli dolžni in nedolžni, nekateri pa so se delali bedake, da bi jih pustili pri miru. Tortura politike ni prenehala, čeprav živimo v demokraciji. Tega se zaveda tudi sam Partljič. V svojem poznejšem tekstu En dan resnice je dodal: »Zdaj je demokracija, gospod, zdaj se ne bomo hecali.«

»Marat! Kaj se je zgodilo z našo revolucijo?«

Režisersko-dramaturške opazke oziroma opombe

Zgodovinski spomin je negotova kategorija. Ne pozabljamo le tistega, kar sta govorila Danton in Marat, temveč se počasi izgubljam v lastni zgodovini in skozi čas, nekoč ostre konture zgodovinskih dejstev, postajajo impresionistično mehke in migajoče. Pa tudi revolucija kot tema se premika v drugi plan, da bi v prvem planu ostalo tisto, kar je za dramo najbolj bistveno - človek in njegova osebna drama. Za Partljiča so revolucija, zgodovina, agrarna reforma, zmagovalci in premagani pomembni samo v trenutku vzpostavljanja širšega dramskega konteksta, medtem ko je Joža Malek v popolni luči drame. Na prvi pogled je paradoksalno dejstvo, da gibalo drame ni tisto, kar v gibanje spravlja milijone ljudi, temveč je, po sinegdotskem principu, to njen najmanjši delec - majhen, navaden človek. Majhen, navaden človek, katerega:

1. obtežujejo/bremenijo družbene sile, institucije in fenomeni - od cerkve, prek institucij sistema, pa vse do vojne in politike v najširšem smislu;
2. destruirajo/razdira lastna psiha/duševnost skozi elementarna vprašanja: kam spadam/komu pripadam, kdo so »moji« in kdo »ne-moji«;
3. mučijo vprašanja: kje je meja, kje je trdna opora, točka, iz katere lahko ustvarim svoje veselje, postavim svoje mejnike, svojo zapornico?

Na ta način gre tekst skozi zanimivo metamorfozo: če je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja imel lastnosti variantnega pogleda na določeno družbeno obdobje, zdaj ta fokus postaja manj prioriten, v prvi plan pa prihaja metaforična in metonimična zasnova teksta. To pomeni, da tekst ne govori več o času (kajti čas je bil osnovna kategorija v trenutku njegovega nastanka, ko se je razširil tematski horizont in

Renato Jenček

Bojan Umek

vpogled v določeno obdobje), temveč govori o človeški drami. Revolucija je postala dekor in tisto, kar je v romantičnih zgodovinskih freskah bil dekor, je postalo tema: najmanjši, anonimni delec zbora s svojo zgodbo je ostal sam v soju reflektorjev.

S takšno spremembo branja Partljičevega besedila se zdi, kot da bi tudi mi sami šli skozi določen razvoj, ki smo ga bili priče: v 80. letih je Partljičevo besedilo vsebovalo močne konotacije proti blasfemiji politike (oziroma njenega uradnega nivoja), s čimer je vzpostavljalo odnos z modernističnim intelektualizmom, medtem ko danes, postavljajoč v prvi plan kategorije, ki so vezane na intimno, človeško ali družinsko zgodbo, to besedilo prioriteto funkcionira v vzpostavljanju postmodernističnih konotacij - klasičnih kategorij, kot so zgodba, liki, emocije, konflikti, empatije... Vse to nam v razpravo vrača nazaj stari inventar, s katerim postmodernistični stroj s pomočjo reciklaže načelno operira.

Jagoda

Joža Malek med Švejkom in Woyczekom Ali je Joža Malek heroj ali antiheroj? On se giblje po negotovi in ostri stezici med »kmečko pametjo«, Patelinovsko spretnostjo ter pozicijo navadnega slabiča, »luzerja«. Na kateri strani se nahaja takrat, ko na koncu zgodbe prizna, da je pred komisijo igral in delal norca iz sebe? On prileze iz vsake situacije, kot da ne bi imel hrbtenice. Zdi se, da na ta način potrjuje tisto marksistično tezo, da kmetje nimajo v sebi dovolj revolucionarnega potenciala, da so prestrašeni in pripravljeni na (porazne) skrajne kompromise. Ampak! Ampak, Joža Malek ni rojen kot genetski kmet. On je postal kmet in kulak. Pred tem pa je bil ničvreden proletarec. Ali se lahko veže revolucionarni potencial za materialno-metafizično kategorijo zemlje?

Plastičnosti Maleka pripomore prav ta nezmožnost natančnega karakteriziranja njegove ontološke zasnove. Navajeni smo, da je heroj močan ali slab, da se zaveda svoje tragedije ali pa ne; pri Maleku vidimo več filigranske veščine v karakterizaciji: malo je podoben Mefistu Klausu Manna - zdi se mu, da lahko prevara oblast, da je spreten v manipulaciji; po drugi strani pa v sebi odkriva spoznanje, da je slab, da nekdo drug manipulira z njim in da nima dovolj moči za konfrontacijo.

Ob vsem tem Joža Malek hoče verjeti v pozitivno in pravično zasnovo sveta; pobožno veruje, da svet ima svojo višjo logiko, višji princip pravice. Paradoksalno, prav ta vera ga pripelje h krivici: postaja prevzetan, nečimrn, ošaben, nadut; prepričan je, da je njegovih pet minut slave prišlo in da je naraven, posledičen prehod postopen: kulak-gospod-gospodar-gospōda. Ker ne opaža notranji prepород, ki ga pelje h krivici, se počuti kot sodnik, ki lahko sodi kot Bog, ki »pozna dobro in zlo«. Po tragični kazni za svojo tragično krivico Malek prihaja do končnega spoznanja, da je pozicija »igranja bedaka« njegova življenjska vloga, usoda, ki mu je namenjena.

V tej poziciji se ponovno prepletata dva že omenjena principa pristopa: v osemdesetih letih je Partljičevo besedilo kot dokončen rezultat pričevanja o človeku, o nas samih v tem svetu, vsebovalo močan in tragičen ton intelektualnega spoznanja; iz današnje perspektive to spoznanje vsebuje nekaj, kar je postmodernistično olajšano, karnevalsko, množično. Mi smo pomirjeni z dejstvom, da je vse tisto, kar je iracionalno, burkasto, nezmožno mišljenja in descartovsko marginalno, sestavni del našega sveta - življenjskega in osebnega.

»rdeči«, »ne-rdeči«

»moji«, »ne-moji«

o

Jagoda, Renato Jenček

Sila kot vera in obratno Liki drame, med katerimi se giblje družina Malek, se delijo na dva tabora: tiste, ki verujejo v silo kontinuitete konzervativnih ter uveljavljenih vrednot in tiste, ki verujejo v revolucionarni obrat, v silo radikalne spremembe sistema vrednot. Gibalo prvih in drugih pa je vera, ki hoče zaslužniti svet; prepričani so v svojo resnico in želijo, da se ta resnica realizira kot dokončna in definitivna. Ti liki ne dvomijo in se ne sprašujejo za razliko od Jožeta in Mimike Malek. Nasprotno, odgovarjajo na vprašanja celo takrat, ko jih nihče ne sprašuje za mnenje. Za njih je ta svet voltairovski - najboljši od vseh možnih svetov; prepričani so, da cerkev obstaja samo zaradi tega, da bi se ljudem lahko pokazalo, kaj je to »opij za ljudstvo« ali pa obratno, da komunisti obstajajo samo zaradi tega, da bi se ljudem lahko razložilo, kaj je antikrist in hudič.

So Malekova vprašanja, negotovost, izmikanje in dokončna odsotnost vere znak slabosti ali pa - daru? Prekletstva? Spoznanja? Faustovska točka, po kateri človek nevarno pluje skozi svet nekje med Švejkom in Woycekom.

Prevedel Nebojša Pop Tasić

Michal Babiak

Michal Babiak (1961) je hišni režiser in dramaturg v Gledališču Jána Palárika (Divadlo Jána Palárika) v Trnavi na Slovaškem. Poleg tega je tudi izredni profesor na Fakulteti dramskih umetnosti Akademije umetnosti v Banski Bystrici in docent na katedri za estetiko Filozofske fakultete na Univerzi Komenskega v Bratislavi. Režiral je v slovaških in madžarskih profesionalnih gledališčih - Košice, Bratislava, Žilina, Zvolen (v tamkajšnjem Gledališču Jozefa Gregora Tajovskog je bil tudi umetniški vodja). Pozornost slovaške in tuje gledališke kritike je pritegnil z uspešnimi uprizoritvami tako dramskih besedil tujih (Genet, Flaubert, Saint-Exupery, Gavrán) kot slovaških avtorjev (Jesenský, Hrušovský, Tajovský, Ballek, Horák, Smrek). Slovenska publika si je lahko oktobra 2003 ogledala njegovo postavitev Gavránovega besedila Noč bogov, ki je v okviru turneje po Sloveniji in Hrvaški gostovala tudi v SLG Celje.

Poleg režije se ukvarja še s teatrologijo, radijsko igro, estetiko drame in dramskim pisanjem - leta 1997 je izšla knjiga njegovih dramskih besedil pod skupnim naslovom Tri scenáre.

Živi v Bratislavi.

Jaroslav Valek

Jaroslav Valek (1958) je priznan slovaški scenograf in kostumograf ter docent na Fakulteti dramskih umetnosti na Akademiji umetnosti v Banski Bystrici. Diplomiral je na Visoki umetniški šoli v Bratislavi leta 1983 pri slovitem in svetovno priznanem scenografu Ladislavu Vychodilu, v razredu Otta Šujana (scenografija) in Ľudimile Purkyňove (kostumografija). Je avtor mnogih dramskih in opernih scenografij za predstave na Slovaškem, Češkem, Poljskem in v krajih bivše Jugoslavije. Za svoje delo je prejel številne nagrade in priznanja. Trenutno dela kot glavni likovni mojster Državne opere v Banski Bystrici.

Nebojša Pop Tasić

Napačen odgovor

Nekega dne se je tovariš Tito odločil oditi na podeželje in preveriti svojo priljubljenost med kmeti. Da se ga ljudje ne bi ustrašili, je namesto svoje maršalske uniforme oblekel navadno civilno obleko. Tako je prišel v neko vas in se usedel v gostilno. Kot neznanega tujca so ga kmetje prijazno sprejeli, mu plačali pijačo, on pa je z njimi klepetal o žetvi, vremenu in podobnih rečeh. Ko pa je v nekem trenutku omenil sebe in svojo oblast, so kmetje obmolknili. Neprijetna tišina je trajala nekaj časa, vse dokler v kotu gostilne nekdo ni začel peti. Bil je to nek pijan kmet, ki ga tovariš Tito dotlej ni opazil. V ruščini je zapel naslednjo pesem:

Poka zemlja iščo vertitsja
Poka jiščo jarok svet
Gospodi daj že ti každyu
Čego u nego net
Umnomu daj golovu
Truslivomu daj konja
Daj sčastlivomu deneg
I ne zabud' pro menja

Poka zemlja iščo vertitsja
Gospodi, tvoja vlast'
Daj rvusčemusja k vlasti
Navlastvovatsja vlast'
Daj peredišku sčedromu
Hot' do ishoda dnja
Kainu daj raskain'e
I ne zabud' pro menja

Dokler se zemlja vrti
in sveti luč sveta,
daj Gospod vsakemu
tisto, kar nima.
Glavo daj umnemu.
Popotniku daj konja.
Denar naj srečnež grabi,
pa še name ne pozabi.

Dokler se zemlja obrača,
Gospod, to moč imaš,
da politiku daš oblast,
pa naj mu ne bo v slast.
Modremu daj čas,
da pride do konca dneva.
Kajn kesanje rabi.
Še name ne pozabi.

Renato Jenček, Aljoša Koltak, Nada Božič

Tovariš Tito je prisedel k pijanemu kmetu in ga vprašal: »Prijatelj, lepo pesem si zapel. Le malce preveč religiozna se mi zdi.«

»Meni se zdi, da je samo lepa pesem,« je odgovoril kmet.

»Zakaj poješ v ruščini?«

Kmet je odgovoril: »Rad imam ruski jezik.«

»Kje pa si se naučil ruskega jezika,« je vprašal Tito.

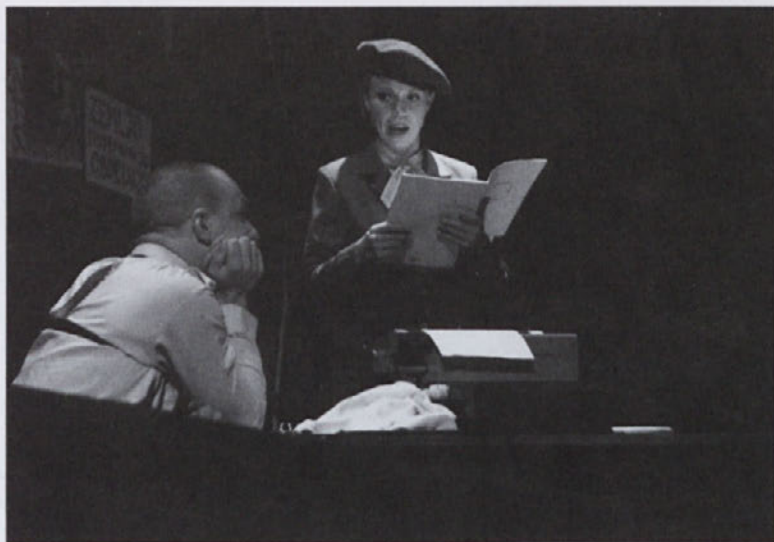
»Tukaj, od ruskih vojakov, ki so nam prišli pomagat, da preženemo Nemce,« je rekel kmet.

»Ampak, mar ne veš, da Rusi niso več naši bratje? Da tovariš Stalin ni več naš prijatelj?«

»Med Rusi sem imel prijatelje, ampak nikoli nisem bil z njimi v sorodu. Tovariša Stalina ne poznam in on nikoli ni bil moj prijatelj,« je odgovoril kmet.

»Kaj pa tovariš Tito,« je vprašal tovariš Tito. »Mar on ni tvoj prijatelj?«

»Tudi tega tovariša ne poznam, torej ne more biti moj prijatelj.«

David Čeh, Manca Ogorevc

»Mar ne veš, da so njihovi komunisti začeli kleветati naše komuniste, da nas blatijo in žalijo?«

»Ne, tega nisem vedel,« je rekel kmet.

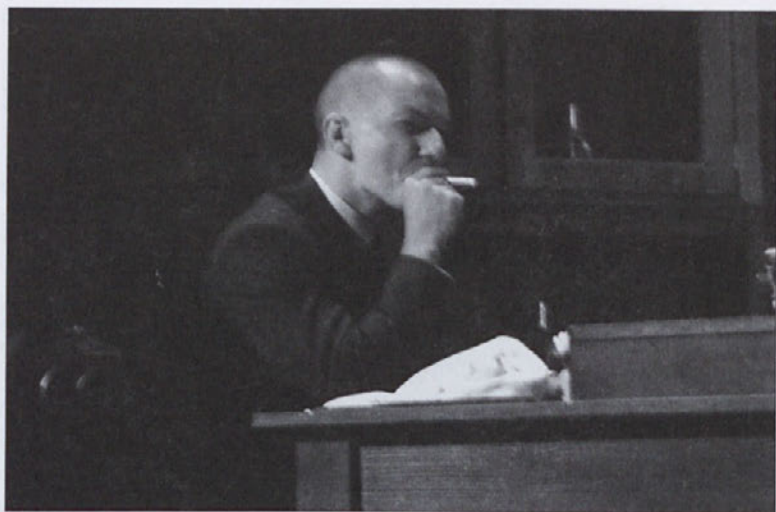
»Zato mi zdaj moraš povedati po pravici: ali si za naše, ali pa za njihove,« je že malce nervozno vprašal tovariš Tito.

Kmet se je popraskal po glavi in odgovoril:

»Kako naj vam povem... Njihove komuniste sovražim bolj kot naše.«

Čez en teden so v vas prišli »naši komunisti« in kmeta odpeljali. Za napačno pesem je dobil eno leto. Za napačen odgovor pa dve. Ta kmet je bil moj ata. Moj ata, ruski pevec.

Prevod in priredba pesmi iz ruščine Ivana Jurkovič in Nebojša Pop Tasić

zgoraj: David Čerh

spodaj: Stane Potisk

zgoraj: Bojan Umek, Igor Žužek

spodaj: Renato Jenček, Jagoda

Slovarček

Mladinski aktiv - organizacija socialistične mladine, ki naj bi skrbela o pravilnem načinu mišljenja pri mladini

Rdeča armada - vojaška organizacija Zveze sovjetskih socialističnih republik

Stalin, Josif Visarjonovič - predsednik ZSSR, tiran, ki je v času svoje vladavine zakrivil smrt več kot dvajset milijonov ljudi

Boljševik - ruski komunist

Kulak - v carski Rusiji lastnik velikega posestva, ki ga obdeluje navadno z najeto delovno silo

Kapejevci - člani Komunistične partije Jugoslavije

Kolhoz - v Sovjetski zvezi kmetijska proizvodna organizacija združenih privatnih posestev

Pot v komunizem - pot, po kateri smo prišli nazaj v kapitalizem

KLO - Krajevni ljudski odbor

Stalinove orglice - raketomet sovjetskega tipa, ki izstreljuje rakete s ternih ramp, katjuša

Križar - knjiž., ekspr. navdušen pristaš, zlasti desničarsko usmerjene miselnosti

Aktivist - med narodnoosvobodilnim bojem in prva leta po letu 1945 - politični delavec Osvobodilne fronte med ljudstvom

Zveza pionirjev - družbeno politična organizacija za otroke od sedmega do štirinajstega leta

OF - Osvobodilna fronta, slovenska narodnoosvobodilna organizacija

Agrarna reforma - razdelitev veleposesti med tiste, ki zemljo obdelujejo

FLRJ - Federativna ljudska republika Jugoslavija

Ilija Gregorič - voditelj kmečkega upora leta 1573

Matija Gubec - voditelj kmečkega upora leta 1573

Zastava Oktobra - simbol oktobrske revolucije v Rusiji leta 1917

JDŽ - Jugoslovanske državne železnice

AFŽ - Antifašistična fronta žena

CK KPJ - Centralni komite Komunistične partije Jugoslavije

UDBA - pog. kratica za Upravo državne varnosti

Informburo - pog. kratica za Komunistični informacijski biro (1947-1955), nekakšno povezovalno organizacijo vseh komunističnih držav v Evropi, ustanovljeno z namenom, da rešuje medsebojna vprašanja komunističnih partij, da enotno nastopa v svetu v imenu socializma in da obvešča javnost o stanju teh partij, zlasti v načelnih zadevah; Jugoslavija je bila obtožena za oddaljevanje od marksistične in leninistične ideologije, ter sovražen odnos do ZSSR; leta 1948 je bila izključena iz te organizacije; resničen razlog za spopad je bila nepokorščina J. B. Tita Stalinovim ukazom; Tito je hotel združiti Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo ter povzročiti revolucijo še v Grčiji, čemur se je Stalin upiral. Leta 1949 je Tito ustanovil Goli otok, koncentracijsko taborišče za tiste, ki so podpirali Stalina.

Gledališki list Slovenskega ljudskega gledališča Celje
Letnik 59, sezona 2004/2005, številka 1
Izdaja Slovensko ljudsko gledališče Celje.
Vse pravice pridržane.

Za izdajatelja Tina Kosi
Urednica Tatjana Doma
Lektor Simon Šerbinek
Fotograf Damjan Švarc
Oblikovalec Matej Dečko
Tisk Grafika Gracer
Naklada 3000 izvodov
Celje, Slovenija, september 2004

SLG Celje si pridržuje pravico do spremembe programa.

